

Література

1. Хаммер М., Чампи Дж. Реинжиниринг корпорации: Манифест революції в бізнесі. – М.: Манн, Иванов и Фербер, 2007. – 465 с.
2. James H. Taylor Modeling and Simulation of Dynamic Systems <http://www.ee.unb.ca/jtaylor/Publications/m2sabi.pdf>
3. Каплан Р., Нортон Д. Сбалансованная система показателей. От стратегии к действию. – М.: Олимп-Бизнес, 2008. – 304 с.

УДК 658.14/17(477)

М.В. ЧУХРІЙ
Хмельницький національний університет

СИСТЕМА ОРГАНІЗАЦІЙНИХ ЧИННИКІВ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

У статті визначено систему організаційних чинників впливу на конкурентоспроможність підприємств. Автором узагальнюються різні твердження щодо формування факторів конкурентоспроможності. Зроблено класифікацію основних ключових чинників успіху, що впливають на діяльність підприємства.

The article deals with the system of organizational factors of influence on the competitiveness of the enterprises. The author summarized different assertions to form the factors of competitiveness and worked out the classification of basic key factors of success, which influence on activity of enterprise.

Вступ. Можливості впливу підприємства на чинники зовнішнього середовища обмежені, оскільки вони діють об'єктивно по відношенню до підприємства. Реальні можливості регулювання конкурентоспроможності підприємства знаходяться у сфері чинників внутрішнього середовища. Проте, впливати на ці чинники підприємство може з різною інтенсивністю. Так, зміни техніко-технологічних умов роботи підприємства вимагають серйозних капіталовкладень та тривалого часу окупності. Чинники організації управління виробничо-збутовою діяльністю є мобільнішими і такими, що піддаються ефективному регулюванню без істотних капіталовкладень. У цій сфері лежать реальні шляхи підвищення конкурентоспроможності підприємства.

Постановка завдання. У плані підвищення конкурентоспроможності підприємства пропонується і обґрунтовується система організаційних чинників підвищення конкурентоспроможності підприємства (рис. 1).

Рис. 1. Чинники підвищення конкурентоспроможності підприємства

До чинників вдосконалення і розвитку організації виробництва і управління на підприємстві відносять: фінансові; організаційні; маркетингові.

Результати. Фінансові чинники. Поліпшення фінансово-грошових відносин. Фінанси підприємств є системою грошових відносин, що виражають формування, розподіл і використання грошових доходів суб'єктів господарювання у відтворювальному процесі, що є на нашу думку досить важливим фактором підвищення конкурентоспроможності машинобудівного підприємства.

Процес вартісного розподілу суспільного продукту, в ході якого створена у виробництві вартість ділиться між суб'єктами господарювання, а у кожного з них – за цільовим призначенням, надзвичайно складний. Через це він здійснюється за допомогою різних економічних категорій, кожна з яких виконує специфічну, тільки їй властиву, роль. Фінанси, беручи участь у вартісному розподілі, тісно пов'язані і взаємодіють з такими категоріями, як ціна, заробітна плата, кредит.

Формування фінансової політики. Фінансова політика дозволяє полегшити податковий тягар, пошук нових джерел фінансування, залучення і найбільш прибуткове використання капіталу.

Очевидно, що спірність питання про суть фінансів підприємств свідчить про необхідність подальшої розробки теорії фінансів підприємств.

Своєрідність відносин, що становлять зміст фінансів як економічної категорії, полягає в тому, що вони завжди мають грошову форму виразу.

Удосконалення процесу формування фінансового механізму. Формування фінансового механізму представляє систему дії фінансових важелів, яка виражається в організації, плануванні і стимулюванні використання фінансових ресурсів, що створюють сприятливий клімат для підвищення конкурентоспроможності підприємства. У структуру фінансового механізму входять п'ять взаємозв'язаних елементів: фінансові методи, фінансові важелі, правове, нормативне та інформаційне забезпечення.

Безперерійне формування фінансових ресурсів. Раціональне використання фінансових ресурсів має величезне значення для підвищення рівня конкурентоспроможності, оскільки фінансові ресурси є найважливішим грошовим джерелом розширення виробництва, зростання матеріального і культурного рівня життя народу.

Оптимізація співвідношення внутрішніх і зовнішніх джерел фінансування виробничо-фінансової діяльності. Головними критеріями оптимізації співвідношення внутрішніх і зовнішніх джерел фінансування виробничо-фінансової діяльності виступають: 1) необхідність забезпечення високої фінансової стійкості підприємства; 2) максимізація суми прибутку від інвестиційної діяльності, що залишається у розпорядженні первинних засновників підприємства, при різних співвідношеннях внутрішніх і зовнішніх джерел фінансування цієї діяльності.

Комплекс заходів збалансованого розподілу фінансових ресурсів. З метою збалансованого надходження і витрачання фінансових коштів в процесі виробничо-господарської або комерційної діяльності підприємства, підвищення ефективності інвестиційних проєктів або модернізованого виробництва необхідна розробка цілісної концепції в галузі регулювання фінансових ресурсів. Вона повинна дозволяти на основі аналізу фінансово-економічної ситуації розробляти комплекс заходів розподілу фінансових ресурсів, за допомогою яких можна було б забезпечити найбільш ефективне використання обмеженого набору ресурсів, в першу чергу, фінансових з метою оптимізації заздалегідь вибраного критерію. Таким критерієм може служити максимум прибутку від реалізації товарів і послуг, мінімум збитків від виробничо-господарської або комерційної діяльності, максимум виробництва продукції або послуг, що надаються.

Ефективний фінансовий менеджмент. Економічний аналіз вимагає особливого способу мислення про те, як люди приймають рішення про використання ресурсів, а кожна економічна система стикається з необхідністю здійснювати певні основні види вибору: які товари проводити, як їх слід проводити, хто і яку роботу повинен виконувати і для кого призначені результати цієї роботи [2].

Організаційні чинники. Підвищення якості продукції. Підвищення якості продукції розцінюється в сучасних умовах як вирішальна умова її конкурентоспроможності на внутрішньому і світовому ринках.

Для української промисловості в умовах переходу до ринкових відносин проблема якості набула особливої актуальності, ставши, по суті, загальнодержавною.

Підвищення конкурентоспроможності підприємства через вдосконалення управління, орієнтованого на час. На нашу думку, в умовах ринкової економіки орієнтація на економію часу (значення чинника часу в забезпеченні конкурентоспроможності підприємства) стає пріоритетним напрямом в політиці підприємства. Управління, орієнтоване на якийсь час, дозволяє істотно збільшити об'єми продажів, розширити частку на ринках збуту, понизити витрати на одиницю продукції, підвищити якість, продуктивність, рентабельність.

Підвищення ритмічності виробництва. У статті Ю.Ю. Наймарка "Закони організації виробництва і конкурентоспроможність промислових підприємств" говориться, що організація і підтримка ритмічної роботи кожного підприємства забезпечує йому конкурентні переваги: лідерство по мінімуму витрат, гарантований час доставки замовлень, індивідуалізацію виробів на вимогу замовників, гнучке регулювання об'ємів виробництва, розширення сервісних послуг і інші переваги як наслідок досконалішої організації і управління виробництвом.

Поліпшення організаційної структури підприємства та управління людськими ресурсами. На нашу думку, вибір і обґрунтування виробничої структури – одна з актуальних стратегій сучасного підприємства.

Ефективність і прибутковість промислових підприємств багато в чому залежить від того, якою мірою ці підприємства зуміють позбавитися від надмірно складних структур і процедур, які утруднюють ведення ділових і управлінських операцій [5].

Активізація інноваційної діяльності. Довготривалий успіх промислових компаній пояснюється в першу чергу тим, що вони використовують сучасні технічні рішення і технології при випуску нових продуктів, тобто постійно знаходяться в процесі реалізації нововведень.

Сьогодні в світі науки і техніки немає сталого визначення терміну “нововведення”. Однак практично всі дослідники відзначають, що нововведення об’єднує науку, техніку, економіку, підприємництво і менеджмент в єдиний процес.

Організаційні шляхи скорочення витрат виробництва. У [3] наголошується, що на вітчизняних підприємствах резерви виробничо-технічного потенціалу використовуються недостатньо повно (зокрема виробничі потужності провідного технологічного устаткування), на підприємствах немає відлагодженої системи стимулювання ресурсозбереження навіть по таких ресурсах, як метал і енергоносії.

Удосконалення інформаційного забезпечення виробництва. На нашу думку надійне інформаційне забезпечення виробничої діяльності вважається в даний час найважливішою конкурентною перевагою. У [4] наголошується, що на підприємствах відсутня поки що система інформації, яка дозволила б пов’язати воедино всю діяльність і управляти повним виробничим процесом, виходячи з принципів єдиного цілого.

Маркетингові чинники. Формування ефективної товарної політики та оновлення товарного асортименту. Формуючи товарну політику, підприємство неодмінно повинно працювати над оновленням асортименту і виведенням на ринок нових товарів.

Провідні фірми світу витрачають значні кошти на інноваційні процеси і виводять на ринок велику кількість новинок. Але новаторство – річ не лише дорога, а й ризикована. За даними досліджень у середньому близько 35 % нової продукції зазнає невдачі.

Формування ефективної цінової стратегії підприємства. Фірма завжди прагне встановити на товар ціну, яка повністю покриває усі її витрати на виробництво і збут, а також дає можливість отримати справедливую норму прибутку. Коли ж ці витрати не покриваються, подальша комерційна діяльність втрачає сенс. Важливе значення при проведенні аналізу витрат має їх поділ на постійні і змінні. Цінова еластичність показує відсоткову зміну у величині попиту на кожен відсоток зміни в ціні. Оскільки попит, як звичайно, зменшується при зростанні ціни, еластичність вимірюється від’ємними величинами.

Вибір оптимальної схеми збуту товарів. Незважаючи на те, що при використанні послуг посередників виробник певною мірою втрачає контроль за реалізацією товарів, більшість підприємців вважає вигідним залучення посередників. Це пояснюється багатьма причинами, зокрема:

- у значної частини виробників не вистачає фінансових ресурсів для здійснення прямого маркетингу;
- посередники можуть забезпечити покупцям необхідний асортимент товарів і високу якість обслуговування, використовуючи свої контакти, досвід та кваліфікацію;
- значного зменшення витрат на реалізацію товарів через посередників досягають за рахунок скорочення кількості прямих контактів із споживачами.

Формування системи маркетингових комунікацій для забезпечення ефективнішого збуту. При формуванні системи маркетингових комунікацій (СМК) фірма спочатку повинна визначити цілі комунікаційної політики, які мають ієрархічну структуру. Головні цілі маркетингових комунікацій:

- формування попиту;
- стимулювання збуту.

Ефективна система управління та планування маркетингу. Навколишнє середовище постійно впливає на функціонування підприємства, а це вимагає оперативного прийняття різного роду управлінських рішень. Проте цей факт не заперечує необхідності планувати діяльність підприємства, що дає можливість:

- чітко сформулювати кінцеві цілі та завдання підприємства;
- правильно розподілити наявні ресурси;
- урахувати всі потреби цільових споживачів;
- оцінити сильні та слабкі сторони підприємства;
- ретельно розробити заходи для досягнення запланованого тощо.

Висновки. Конкурентоспроможність підприємства визначається дією комплексу чинників зовнішнього і внутрішнього середовища його життєдіяльності. В загальному до чинників зовнішнього середовища можуть бути віднесені: рівень розвитку економіки країни, державне регулювання економіки (оподаткування, кредитно-фінансова і банківська системи, законодавче забезпечення бізнесу, система зовнішньоекономічних зв’язків і так далі), система комунікації, організація вхідних матеріальних потоків (сировина, напівфабрикати, що комплектують, запчастини), чинники, що визначають споживання продукції (ємність ринку, вимоги споживача до якості продукції і умов постачання, канали збуту, динаміка руху товару), рівень конкуренції.

Література

1. Конкурентоспособность глобальных предприятий / Вютрих Х.А., Винтер В.Б. // Пробл. теории и практ. упр. – 1995, № 3. – С. 96–102 / Организация управления, 1996. – № 3.
2. Бланк І.А. Торгово-посередницьке підприємництво, економічні основи біржової торгівлі і брокерської діяльності. – К.: АТ Українська Фінансова група, 1992. – 230 с.
3. Ван Хорн Дж.К. Основы управления финансами. – М.: Финансы и статистика, 1996. – С. 8.

4. Никбахт Е., Пропелли А. Финансы / Пер. с англ. – К.: Основа, 1993. – С. 3–29.
5. Родионов В.М. Финансы. – М.: Финансы и статистика, 1995. – 431 с.

УДК 657

І.Ю. ШМИЧКОВА
Вінницький кооперативний інститут

АНАЛІЗ РОЗБІЖНОСТІ МЕТОДОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ТА ПОДАТКОВОГО ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Зростання ролі бухгалтерського обліку у вирішенні економічних проблем на сучасному етапі розвитку економіки України обумовлює необхідність вдосконалення обліку і аудиту взаєморозрахунків з бюджетом в процесі формування і використання фінансових ресурсів підприємницьких структур.

The article deals with the growing role of record-keeping in working out economic problems on the modern stage of development of economy of Ukraine stipulates the necessity of perfection of account and audit of the mutual settlements with a budget in the process of forming and the usage of financial resources of structures of enterprises.

Вступ. Трансформаційні процеси, що відбуваються в Україні, вимагають чіткої координації дій в усіх сферах та ланках економічної і фінансової системи, і є концептуальною основою стратегії економічного і соціального розвитку нашої держави. З метою отримання достовірної інформації для ухвалення обґрунтованих управлінських рішень потрібні радикальні зміни в системі бухгалтерського обліку і аудиту. Тому наукове дослідження окремих напрямів реформування системи обліку і аудиту є одним з найважливіших завдань науки і практики на сучасному етапі.

Актуальність цього питання посилюється ще і тим, що в сучасних умовах здійснюється адаптація існуючої системи обліку і контролю до міжнародних стандартів, упроваджуються в практику нові підходи і методики організації обліку.

Мета дослідження. Прибуток – багатозначна економічна категорія. Від глибини її пізнання і раціональності використання залежить ефективність комерційного розрахунку, ціноутворення й інших економічних важелів господарювання. Будучи джерелом виробничого і соціального розвитку, прибуток займає ведуче місце в забезпеченні самофінансування підприємств і об'єднань, можливості яких багато в чому визначаються тим, наскільки доходи перевищують витрати. Прибуток є стимулом і одночасно результатом діяльності, основним елементом власного капіталу. Реальне забезпечення принципу самофінансування визначається одержаним прибутком. Для підприємства прибуток є сигналом, який вказує, де можна досягти найбільшого приросту вкладених коштів. Він створює стимул для інвестування у ті сфери де є перспективи росту. Збитки показують помилки і прорахунки в направленні коштів, організації товаропостачання та збуту продукції, виключаючи випадки тимчасової збитковості при освоєнні нових видів продукції та наданні послуг. Щоб керувати прибутком, необхідно розкрити механізм його формування, визначити вплив кожного фактора на його ріст та зниження.

Облік і аудит розрахунків платників податків з бюджетом по податку на прибуток, останнім часом піддається критиці як з боку керівників господарських структур, так і з боку податкової адміністрації. У наукових і практичних публікаціях по-різному трактуються існуючі методи обліку розрахунків податку на прибуток з фінансовими органами держави, критерії та параметри формування бази оподаткування підприємства.

В Україні зроблено вже багато щодо наближення бухгалтерського обліку і аудиту до міжнародних стандартів. Тому дослідження з питань вдосконалення обліку і аудиту розрахунків з бюджетом по податку на прибуток слід орієнтувати не тільки на міжнародні стандарти і досвід, але й на конкретні умови і специфіку діяльності підприємства відповідної галузі економіки.

Аналіз досліджень і публікацій. Розвитку теорії і практики обліку і аудиту розрахунків з бюджетом сприяли роботи як західних економістів: Ф. Нітті, А. Сміт, А. Вагнер, П. Самуельсон, П. Фрідман, Ч.Т. Хорнгрен, так і вітчизняних авторів: М.Т. Білуха, Ф.Ф. Бутинець, А.М. Герасимович, З.В. Гуцайлюк, В.І. Ефіменко, Г.Г. Кирейцев, М.В. Кужельний, А.М. Кузмінський, В.Г. Лінник, М.С. Гармаш, В.В. Сопко, М.Г. Чумаченко, В.Р. Кравець, В.О. Шевчук та ін. Одночасно, у зв'язку з реформуванням системи бухгалтерського обліку із застосуванням міжнародних стандартів, виникає необхідність подальшого поглибленого вивчення вказаних питань [1].

Виклад основного матеріалу. Виникнення податку на прибуток значною мірою вплинуло на становлення концепції визначення фінансового результату діяльності суб'єктів господарювання. В Україні бухгалтерський прибуток, який відображається у звіті про фінансові результати підприємства, відрізняється за методикою розрахунку від оподаткованого прибутку, який зазначається в декларації по податку на прибуток підприємства. Відмінність цих показників є об'єктивною. Хоча вони стосуються одного й того самого господарського процесу, є результатом здійснення одних і тих самих операцій, відображених в одних і тих самих документах, однак розраховані за різними правилами.

Прагнення мінімізувати або й зовсім скасувати відмінність бухгалтерського і податкового прибутків викликало в Україні проблему зближення бухгалтерського і податкового обліку, або проблему їх уніфікації. У дослідженнях, які проводяться в цьому напрямі, доводиться, що необхідно вдосконалювати нормативну базу